



K. G. B.

Slaget ved Fredericia

d. 6. Juli 1849.

I. 5.

1691.

# Slaget ved Fredericia

den 6te Juli 1849.

Efter General v. Bülow's udførlige Beskrivelse  
over hvorledes vore tappre Krigere med mageløst  
Heltmod overvandt de tydske Oprørere, tog  
over 1900 Mand tilfange, erobrede 31 Kanoner,  
6000 Bomber, 2500 Geværer og en Mængde  
andre Vaaben, satte sig i Besiddelse af Fjendens  
hele betydelige Forraad af Krudt, Ammunition  
m. M. og slog denne aldeles paa Flugten.

---

Priis: 8 Stilling.

---

Kjøbenhavn.

Forlagt af Boghandler J. Nielsen.

Trykt i Møllers Bogtrykkeri.

---

Det Terrainaffnit, som mellem Indløbene til Belle og Kolding Fjord mod Vest begrændses af Dalstrøget fra Holsminde til Gudsø, er stærkt bebygget og gennemfæret af levende Hegn og smaa Skovpartier. Kun Fredericias nærmeste Omegn, indtil 4 a 6000 Alens Fraftand, er aaben og tildeels overfluelig. 3 Hovedveie føre ud af dette Affnit: ved Gudsø, Bredstrup og Havreballegaard; medens 3 mindre Colonneveie for Infanteri lette Passagen over Dalstrøget mellem Bredstrup og Gudsø. Dmtrent 1500 Alen fra Udløbet af Randsfjord findes et Badested med fast Bund. Udenfor de nævnte Overgangssteder er det vanskeligt at passere, endog for mindre Infanteriasdelinger.

Den aabne Egn foran Fredericia gennemfæres af en Dal med en Bæk, ved hvis Dystemmelse er frembragt en Oversvømmelse af 2—500 Alens Brede og c. 3000 Alens Længde. Ved Bækkens Udløb i Møllebugten og foran de 3 sydlige Bastioner nærmer Dalen og Oversvømmelsen sig til Borden paa 3—500 Alen, men fjerner sig derpaa i nordvestlig og vestlig Retning. Saaledes deles Egnen foran Fredericia i 2 Affnit: det vestre — i Nord og Ost begrændset af Oversvømmelsen — og det nordre — mellem Oversvømmelsen og Kattegattet —, indbyrdes forbundne ved 2 Dæmninger, over hvilke Snoghøi- og Koldingveiene føre. Disse Dæmninger ere dog fuldstændigen beherskede, deels fra Fæstningen, deels fra vore foran samme anlagte Bærker, en Redoute og nogle Løbegrave.

De af Insurgenterne imod Fredericia, Strib og Overfarten anlagte Bærker strakte sig i en Halvcirkel omkring Fæstningen, i en Afstand af 1200 — 3000 Alen.

De vare især bestemte til Dækning for Tropper og Skyts imod Fæstningens Ild, og til Forsvar af Batterierne mod Udsald fra Fæstningen. De opfastede Brystværn havde tilsammen en Længde af over 9000 Alen.

I det nordre Affnit vare Bærkerne anlagte i 2 Grupper. Paa Hjendens venstre Fløi, nærmest Stranden, endeel Løbegrave med flankerende Ild og mange Traverser; paa Fløien af Løbegravene et stærkt profileret Bærf, luffet med Palissader i Struben; lidt bag ved: 3 stærke Batterier mod Fæstningen og den østre Landingsbro; længere tilbage: endnu 2 Batterier imod Stranden og Landingsbroen. I og ved disse Batterier fandtes:

- 3 Stfr. 84-pund. Bombekanoner,
- 3 — 24-pund. Granatkanoner,
- 2 — 24-pund. Kuglekanoner,
- 1 — 168-pund. Morteer.

Den anden Gruppe, paa begge Sider af Igumveien, bestod af Løbegrave af betydelig Udtrækning, med 4 Bærker, hvoraf et luffet med Palissader i Struben og et monteret med en 168 Pds. Morteer; 700 Alen bag dette en stærk profileret Redoute med 4 Skydeskaar.

I det vestre Affnit fandtes, tæt bag Dversvomelsen, nord for Koldingveien, en Række Løbegrave; bag disse et Batteri for 2 Stfr. 24 Pds. Haandmorteer; længere mod Syd, søndenfor Fuglesangsveien, et Batteri med 2 Stfr. 168 Pds. Morteer, i Forbindelse med en Række Løbegrave; ved Slugten ved Bloshuset: en Løbegrav og 2 mindre Forstandsninger; syd for Teglværket: et Batteri, monteret med 2 Stfr. 84 Pds. Bombekanoner og 2 Stfr. 24 Pds. Kuglekanoner. Noget længere tilbage, paa begge Sider af Koldingveien, fandtes en Række af 4 aabne og 2 med Palissader luffede Forstandsninger, i hvilke 3 Stfr. 84 Pds. Bombekanoner og en 24 Pds. Kuglekanon.

Endelig var paa Erritsø Mark anlagt et Batteri imod Strøb, med 2 Stfr. 24 Pds. Kuglekanoner og

1 168 Pds. Morteer, og ved Sandalshuset 4 forskellige Placements, tildeels for Feltstykket.

Styrken af Infurgentarmeen, der indesluttede Fredericia, var imellem 14 og 15,000 Mand. Den bestod af 14 Batailloner Infanteri, 10 Escadroner Cavalleri og — foruden Positionsskykket — to 12 Pds. og fire 6 Pds. Felt-Batterier; Hovedstyrken koncentreret i Eggen af Trelde, Igum og Tjesskov; mindre Afdelinger ved Stoustrup og Fuglesangskoven; og den saakaldte Avantbrigade (4 Batailloner) i Eggen fra Skjærbæk til Erritsø.

Da Rigsarmeen havde koncentreret sig i Eggen af Aarhus og Standerborg, saa at kun svage Besættninger vare efterladte i Kolding og Veile; da endeel af Besættningen paa Als, efter Fuldførelsen af Forstandsningerne sammesteds, kunde undværes, og Generalmajor v. Ryes Corps syntes at have opfyldt sin Bestemmelse, nærmede Diebliffet sig til at foretage et afgjørende Angreb paa Beleiringshæren for Fredericia. Den Omstændighed, at Hjenden nu endelig havde monteret sine Batterier, lovede et større, afgjørende Resultat, ligesom der i den steds mere vanskeliggjorte Communication mellem Fæstningen og Hyen var Grund til snarest muligt at tvinge Hjenden til at have Beleiringen. Det i Juni og i Begyndelsen af Juli Maaned herskende vedholdende urolige og stormfulde Veirlig lagde imidlertid mange Hindringer i Veien for Planens Udførelse, og forsinkede Dversfarten ikke ubetydeligt. Denne Omstændighed gjorde det ogsaa betænkeligt, efter en tidligere Plan, at foretage Landgangen paa Kysten Nord og Syd for Fredericia. Man indskrænkede sig til et stort Udsald fra Fæstningen.

Følge den af General v. Bülow udfastede Disposition, der Dagen før Slaget blev meddeelt samtlige Commanderende, var Armecorpsset indeelt i følgende Afdelinger:

- a) Avantgarden under Generalmajor de Meza, bestaaende af:
  - 6te Infanteribrigade (Oberst v. Ræder),

- 1ste lette Bataillon (Oberstlieutn. v. Walther),  
 2den do. do. (Oberstlieutn. v. Hindenburg),  
 2det Jægercorps (Oberstlnt. v. Branner),  
 3die Forstærkningsbat. (Oberstlnt. v. Gerlach),  
 1ste Forstærknings-Jægerc. (Major v. Schepelem),  
 Batteriet Wegener,  
 Halvdelen af 1ste Spingolbatteri (Major v. Meinde),  
 en Deling Ingenieurtropper;
- b) 3die Infanteribrigade (Generalmajor Schleppegrell):  
 3die Liniebataillon (Oberstlnt. v. Paludan),  
 5te do. do. (Major v. Helgesen),  
 3die Jægercorps (Major v. Coß),  
 1ste Forstærkningsbat. (Major v. Stockfleth),  
 2 Compagnier af 2den Forstærkningsbat. (Capt. v. Høhling),  
 hertil attacheret Batteriet Jessen;
- c) 4de Infanteribrigade (Generalm. v. Moltke):  
 8de Liniebat. (Major v. Lemmich),  
 11te do. do. (Oberst v. Staggemeyer)  
 5te Reservebat. (Oberstlntn. v. Arenfeldt),  
 Batteriet Mosfin attacheret hertil;
- d) 5te Infanteribrigade (Generalmajor Rye):  
 6te Liniebat. (Oberstlntn. v. Bengen),  
 7de do. do. (Major v. Bogt),  
 9de do. do. (Major v. Krabbe),  
 4de Reservebat. (Major v. Thrane),  
 1ste Reserve-Jægerc. (Major v. Bonnez),  
 Batteriet Marcusen og  
 en halv Deling Ingenieurtropper attacheret;
- e) Cavalleriet (Oberst Juel):  
 1ste Cavalleridivision (Major v. Torp),  
 2den do. do. (Major v. Hegermann-Lindencrone),
- f) Reserveartilleriet:  
 Batteriet Schulz,  
 Halvbatteriet Tillisch,  
 do. de Jonquères.

Alle Afdelinger skulde den 6te Juli Kl. 1 Morg-  
 gen staae paa de for samme nærmere betegnede Allarm-  
 pladse i Fredericia. Kl. 1. skulde Avantgarden rykke  
 ud af Kongens Port og Poternen ved Dronningens

Bastion, og 5te Brigade med Batteriet Marcusen  
 forbi Forhugget ved Stranden. Efter Avantgarden  
 skulde Cavalleriet følge med Halvbatteriet Tillisch.

Paa samme Tid som Avantgarden søgte at om-  
 gaae og bemægtige sig Fjendens Bærker ved Igum-  
 veien, skulde 5te Brigade rykke frem imod Christine-  
 berg, og derfra mod Trelde og Tgeffov, medens Avant-  
 garden pousserede imod Igum og Stallerup.

Kaar fornødent Terrain var vundet, skulde 3die  
 Brigade debouchere ud af Kongens Port og 4de Bri-  
 gade forbi Forhugget ved Stranden, for at tage en  
 foreløbig Stilling bag Slugten, der strækker sig i nord-  
 østlig Retning fra Inondationen. Viste det sig, at  
 Fjendens Styrke var koncentreret imod Nord, skulde  
 Angrebet udføres af Avantgarden og 5te Brigade; for-  
 svarede Fjenden Stillingen fra Inondationen til Igum,  
 tilfaldt Angrebet Avantgarden og 3die Brigade; i dette  
 Tilfælde skulde 4de og 5te Brigade danne Reserven.

Samtidig med Udfaldet skulde der med Damp-  
 skibe, Transportfartøier og Kanonchalupper foretages  
 2 Demonstrationer, den ene i Veile Fjord, ved Lands-  
 byen Trelde, den anden imod Kysten fra Løngsodde  
 til Skjærbek.

4de og 5te Forstærkningsbataillon, 2det Forstærk-  
 nings-Jægercorps, 6te Reservebataillon og 1 Com-  
 pagni af 2den Forstærkningsbataillon forbleve som  
 Besætning i Fæstningen.

Efterat de øvrige Tropper vare overskibede den  
 3die, 4de og 5te Juli, overførtes den 6te Brigade  
 den 5te om Eftermiddagen og Aftenen. Fjenden, for  
 hvem Troppetransporterne ikke havde kunnet skules,  
 vedligeholdte en heftig Ild fra alle Batterier, og be-  
 fastede Byen med Bomber og Granater. Henimod  
 Aften sagtnedes Ilden.

Den 6te Juli Kl. henimod 1 om Morgenen stode  
 saaledes samtlige Tropper paa deres Allarmpladse;  
 Brigadecommandeurerne havde talt til Tropperne;  
 disses Stemning var fortrinlig, hver Mand syntes  
 at have fattet Diebliffets Betydning og brændte af  
 Lyst til at maale sig med Fjenden. Det var en klar,

stille Sommernat, en let Taage var udbredt over Engene.

Kl. 1 begyndte Avantgarden at rykke ud af Fæstningen, og omtrent samtidigen deboucherede den 5te Brigade.

Strax udenfor Fæstningen dannede Avantgarden 2 Træfninger, 1ste og 2den lette Bataillon i første, 2det Jægercorps, 3die Forstærkningsbataill. og 1ste Forstærknings-Jægercorps i anden Træfning. Begge Træfninger vare formerede i Compagnicolonner, den første med Blænkerne i Intervallerne, og rykkede Vest for Tredeveien frem i nordlig Retning. De stødte snart paa de fjendtlige Forposter. Uden Skydning udførtes i Lob et Bajonetangreb, hvorved Fjenden dieblikkeligen fastedes hen mod sine Forstandsninger paa begge Sider af Igumveien, paa Avantgardens venstre Fløi. Fra disse Skandsfer aabnedes en heftig Kardatst- og Geværild med vore Angrebscolonner. Den i Dispositionen anbefalede omgaaende Bevægelse blev ikke fuldstændigen udført, da deels den usikre Belysning gjorde det umuligt at bedømme de fjendtlige Værkers Udstrækning, og deels vore Krigere, saasnart de fik Die paa Forstandsningerne, med ubestrikelig Kamplyst styrkede frem imod disse.

Den anden lette Bataillon og det i første Træfning indrykkede 2det Jægercorps stormede de fjendtlige Væbegrave og Forstandsninger, hvoraf flere, uagtet Besætningens haardnakkede Forsvar, bleve tagne ved første Anløb. Den 3die Forstærkningsbataillon og det 1ste Forstærknings-Jægercorps forbleve endnu i Reserve, med Undtagelse af det sidstnævnte Corpses 1ste Compagni, der udsendtes tilhøire, for at iværksætte og vedligeholde Forbindelsen med den 5te Brigade, hvilken nu ogsaa begyndte at trænge frem i nordlig Retning.

Smidlertid havde den 1ste lette Bataillon banet sig Vej tilhøire af de fjendtlige Værker og var uophødeligen trængt frem indtil 6 a 800 Alen hiinsides disse. Ved denne sin hurtige Avancering var Bataillonen kommen i en isoleret og meget udsat Stilling, da større

og større fjendtlige Afdelinger rykkede frem og 4 Kanoner aabnede deres Ild mod Bataillonen. Desuagtet gav Bataillonscommandeuren, erkjendende Vigtigheden af at holde sin fremstøbte Stilling, indtil det var lykkedes den 5te Brigade at vinde Terrain paa høire Fløi, Befaling til ei at vige for den fjendtlige Overmagt, og med uforlignelig Tapperhed bestod Bataillonen i henimod en Time den heftigste Kamp, under hvilken den blev bestødt saavel i Fronten som fra høire og venstre Fløi. Tabet var stort, næsten Halvdelen af Bataillonens Officerer vare faldne eller saarede; men soutineret ved Espingolernes velrettede Ild, holdtes Stillingen, og efterat det paa høire Fløi detašerede 1ste Compagnie af 1ste Forstærknings-Jægercorps var kommet til Understøttelse, vandt Bataillonen endog flere hundrede Alens Terrain, forinden den 5te Brigade trængte frem paa høire Fløi, og Batteriet Wegener under Fjendens Ild rykkende ind i Bataillonens Tirailleurfjæde, ved Granatflugt tvang Fjenden til Retraite.

I Mellemtiden havde den 2den lette Bataillon og det 2det Jægercorps fortsat Angrebet paa de fjendtlige Værker. Især dreiede Kampen sig om det store luffede og blenderede Værk tæt ved Igumveien. Flere Gange stormedes frem imod dette Værk, — vore tapre Soldater sprang ned i Gravene og krøbe opad Brystværnets ubvendige Skraaning; men hvergang bleve de Stormende modtagne med en saa voldsom Ild, at de maatte vige tilbage, endssjondt Capitain v. Schönning af 2den lette Bataillon under et af disse Angreb for et Dieblit plantede Fanen paa Brystværnets Krone. Tillige viste sig stærke fjendtlige Infanteri- og Cavalleri-Afdelinger, paa samme Tid som et i nordvestlig Retning opført fjendtligt Batteri aabnede sin Ild mod vore Stormcolonner. Under disse Omstændigheder maatte den anden lette Bataillon og det 2det Jægercorps, hvis Commandeur var saaret, gjøre en tilbagegaaende Bevægelse.

De 3 Compagnier af det 1ste Forstærknings-Jægercorps vare, ligesom allerede tidligere Corpsets 1ste

Compagni, detacherede ud i Avantgardens høire Fløi, for at sikre Forbindelsen med den 5te Brigade, og der indvilede i en levende Jægtning. Kun den 3die Forstærkningsbataillon stod endnu i Reserve, og denne Bataillon, understøttet af de mindst udmattede Afde-linger af 2den lette Bataillon og 2det Jægercorps, optog nu strax Kampen mod Fjendens Forstandsning-ger. Uagtet den voldsomme Kardættz og Geværild, der fra disse vedligeholdtes imod de Stormende, bleve Værkerne tagne i Stormløb, med Bajonetten, og Besætningen dræbt eller tagen tilfange. Fjenden blev derefter drevne tilbage i vild Flugt, levende forfulgt af den 3die Forstærkningsbataillon og det 1ste Forstærknings-Jægercorps, hvilket sidste samtidigen havde ubført et rask Bajonetangreb mod en fjendtlig Colonne, der var trængt frem efterat det første Angreb paa Forstandsningerne var slaaet tilbage. Ogsaa den 1ste lette Bataillon deeltog for en Deel i Fjendens Forsølgelse, medens Størstedelen af det 2det Jægercorps, tilligemed en Deel af den 2den lette Bataillon anvendtes i den Jægtning, der havde udviklet sig paa Avantgardens venstre Fløi.

Den 5te Brigade, der omtrent samtidigen med Avantgarden rykkede ud af Fæstningen, formerede sig efter Deboucheringen med det første Reserve-Jægercorps i Teten, 9de Liniebataillon og 4de Reservebataillon, i første, samt 6te og 7de Liniebataillon i anden Træfning.

Jægercorpsset rykkede i Compagnicolonner rask frem paa begge Sider af Strandveien og kom snart i Engagement. Uden at løsne et Stud styrkede Jægerne med Bajonetten frem imod de tværs over Veien opkastede fjendtlige Forstandsninger. Ved Fjendens Ild fra disse saaredes mange, navnlig en flere Officerer; her faldt ogsaa Secondlieutenanterne v. Hyrup og v. Eichmüller, der blandt de allerførste havde bestøget de fjendtlige Værker. Uden at ændse det lidie Tab trængte de brave Jægere frem, stormede de nærmest Stranden opførte Værker, toge Besætningen tilfange og drev Fjenden paa Flugten. Medens en Deel

af Corpsset med megen Iver fortsatte Forsølgelsen, aabnede den anden Deel Ilden mod det paa Fløien af Lovegravene beliggende, meget stærkt palissaderede Værk.

Imidlertid vare begge Brigadens Træfninger rykkede frem; Batteriet Marcusen fulgte bag anden Træfning. Af 9de Liniebataillon fremsendtes strax 2 Compagnier, dækkede af den høie Brink, langs Stranden mod Treldeffov, for at rense den, og Bataillonens 2 andre Compagnier førtes af Bataillonenscommandeu-ren mod de fjendtlige Forstandsninger, hvoraf nogle erobrede med Storm af disse 2 Compagnier, i Forbindelse med den 4de Reservebataillon, der under en stadig Kamp havde fulgt den 9de Liniebataillonens Bevægelser. Stærkt bebudt, ei alene fra det Vest for Veien beliggende, foromtalt lukkede Værk, men ogsaa af det fjendtlige Artilleri, angreb den 4de Reservebataillon, understøttet af den 9de Liniebataillonens 3die Compagni, en fremrykkende fjendtlig Colonne, kastede den tilbage og trængte rask frem mod Igeskov, hvorved tillige Forbindelsen med Avantgardens høire Fløi blev vedligeholdt.

Den 6te og 7de Bataillon, i Forening med 9de Bataillonens 4de Comp. (under Major v. Krabbes egen Anførsel) og det 1ste Reserve-Jægercorps, beordredes nu at storme den ofte omtalte Redoute. Modigt trængte vore Angrebscolonner frem, men bleve modtagne med en heftig Ild, der paa den korte Distance nedstrakte saa at sige hele Geledder og deriblandt flere Officerer. Endssjøndt Stormen 2 Gange blev foretagen med al Kraft, og Officererne foregik Mandskabet med det prisværdigste Exempel paa Mod og Dødsforagt, blev Angrebet dog aflaaet, og Generalmajor v. Nye gav derfor Befaling, at Infanteriet skulde trække sig noget tilbage, medens Batteriet Marcusen rykkede frem for at beskyde det fjendtlige Værk. Under Fjendens heftige Geværild førte Batteriet op; flere af Mandskabet og Batterichefen selv bleve saarede, hvorpaa Capitain v. Raasloff overtog Commandoen. Efterat Besty-ningen i nogen Tid var fortsat, fornyedes Stormen.

Den 3die Brigade deboucherede efter Dispositionen ud af Kongens Port Kl. 17 og formeredes i 2 Træfninger, den første bestaaende af 3die Jægercorps, 3die Liniebataillon og Batteriet Jessen, det sidste under Bedækning af 2 Compagnier af 2den Forstærkningsbataillon. Den anden Træfning danneedes af 5te Liniebataillon og 1ste Forstærkningsbataillon. Der rykkedes frem i Pelotons-Colonner med Skytterne i Tæten, men inden den foreskrevne Stilling bag Slugten kunde naaes, angrebes den venstre Flanke af en fjendtlig Infanteristyrke, idet et fjendtligt Batteri understøtted af de faste Batterier vestfor Inundationen, aabnede en heftig Ild mod samme. Det 3die Jægercorps med 50 Frivillige af 2det Forstærkningsjægercorps, under Lieutn. Michael v. Petersen, sendtes frem imod dette Angreb, paa samme Tid som Avantgardens venstre Fløi trængtes noget tilbage. Brigaden fik derfor Ordre til at svinge til Venstre; Batteriet Jessen opmarcherede mod det fjendtlige Artilleri, fulgt af 2den Træfning medens 3die Liniebataillon paa høire Fløi sikrede Forbindelsen med Avantgarden. Disse Bevægelser udførtes med roesværdig Præcision og Raskhed og frembragte fuldkommen det tilsigtede Resultat. Efter en halv Times levende Kanonade tvang Batteriet Jessen det fjendtlige Batteri til at vige.

Ligeledes kastede 3die Jægercorps og Liniebataillon ved et kraftigt Angreb det fjendtlige Infanteri og forfulgte derpaa Fjenden i Retningen mod Staustrup, sluttende sig til Avantgardens venstre Fløi. Strax Vest for Slugten erobrede en Afdeling Jægere under Lieutn. von Thorkelin en Feltkanon. Fjenden kastedes fra Hegn til Hegn; det første Batteri faldt uden Modstand i Jægernes Magt; i det stærke profilerede Værk nordfor Koldingveien forsøgte derimod Fjenden endnu en haardnakket Modstand.

Smidlertid var første og 2det Comp. af 6te Reserve-Bat., under Oberstl. v. Ræsemodel af Fæstningscommandanten udsendte gjennem Prindsens Port, for at angribe de fjendtlige Værker ved Stoustrup. Efter at have kastet Fjenden tilbage mod Teglværket, stortede disse Compagnier i Forening med 3die Jæger-

corps det nævnte Værk, hvis høire Flanke beskodes af 3die Liniebataillon. Endeel af Besætningen tog Flugten, Resten nebhuggedes eller fangedes. Ved dette Angreb blev den tappre Oberstlieutn. v. Ræsemodel dødelig saaret.

De 2 Compagnier af 6te Reservebat., nu under Anførsel af Capt. v. Bøch, forenede med 2 Compagnier af 2den lette Bat. under Capt. v. Schoning, bemægtigede sig derpaa, uagtet en levende Granatild, det østfor Fuglesangstøven beliggende Batterie, og de forladte Værker ved Møllebugten besattes af vore Tropper. Saaledes vare alle fjendtlige Værker i vore Hænder, der stod kun tilbage at forfølge Fjenden, der paa alle Punkter befandt sig i fuldstændig Retraite.

Paa venstre Fløi udførtes Forfølgelsen af 3die Jægercorps og den 3die Liniebat., hvilken sidste fordrev Fjenden først fra Igum og dernæst fra Stallstrup. Det 3die Jægercorps avancerede til Stoustrup og søgte Fuglesangstøven. Brigadens Hovedstyrke, forøget ved Reserveartilleriet, tog en Stilling nordfor denne By, hvor Batteriet Jessen og Halvbatteriet Jonquières endnu fik Leilighed til at bestyde den retirerende Fjende. Efter et kort Ophold trængte det 3die Jægercorps frem mod Heisekro for at bemægtige sig den derværende fjendtlige Reservepark og Ammunitionsbeholdning. En Deling Husarer gjorde et Angreb paa denne, men blev af Fjendens Granatild drevet tilbage, hvorpaa Capt. v. Magius trængte frem med Jægercorpsets 1ste Comp., som ved et kraftigt Bajonetangreb fordrev Fjenden fra de angivende Hegn, og bemægtigede sig Parkpladsen. To Gange tilbagevistes de paany fremtrængende fjendtlige Colonner og maatte, da nu ogsaa den 5te Liniebat. rykkede frem, og Espingobatteriet Meincke kastede Raketter mod dem, tilfomt trække sig tilbage, efterladende en betydelig Ammunitionsbeholdning, en Mængde Voiturer og en 168-pundig Morteer.

Den 3die Brigades Hovedstyrke rykkede derefter frem mod Heisekro. Som Reserve fulgte den 4de



Brigade, der først havde været Soutien for den 5te Brigade og derefter havde foretaget en Svingning til Venstre. Den 5te Bataillon afsøgte det 3die Jægercorps og ryttede i Forening med en Deling af Baterialet Schults og en Deling Husarer rask frem. Ved Havreballegaard havde Fjenden forstærket sig ved friske Tropper og gjorde, understøttet af et stærkt Artilleri, haardnakket Modstand.

To Compagnier af 6te Liniebat., under Capt. Nielsens Commando, bleve forstærkede ved to Compagnier af 2den Forstærknings Bat. og drev Fjenden tilbage mod Passet, der haardnakket forsvaredes af Infanteri og et 12-pundig Batteri i en meget fordeelagtig Skilling, mod hvilke vore Kanoner ikke virksomt kunde anvendes. De nævnte Compagnier af begge Batailloner fastede endelig ved et hurtigt Angreb Fjenden ud af Skoven og tilbage over Passet, der besattes af den 1ste Forstærkningsbataillon.

Den 4de Brigade med Batteriet Mossin dirigeredes samtidig mod Gudsopasset. Fjenden vovede her ingen Modstand og kun Batteriet Mossin fik Leilighed til at sende nogle Granater efter de ilfsomt retirerende Colonner.

Efterat Passet var besat, udsendtes mod Vjert og Loulov Recognoscerings-Afdelinger, der toge nogle Fanger og indbragte betydelige af Fjenden efterladte Forraad af Proviant, Waaben, Lazarethrequisiter m. m. Den 3die Brigades Hovedstyrke blev staaende ved Heisetro.

Paa høire Fløi havde Avantgarden og den 5te Brigade, den sidste fort af Oberstlieutenant v. Irminger, med Kraft forfulgt den flygtende Fjende.

Den 4de Reservebataillon, forstærket ved den 7de Liniebataillons 2det Compagni, var rykket frem for at bemægtige sig Badestedet over Nandsfjorden, og saaledes affikere Fjendens Retraite. Heri blev Bataillonen understøttet af 1ste Compagni af den 9de Liniebataillon og især af et Compagni af 1ste Reservejægercorps, der med megen Dristighed avancerede i samme Retning og drev Fjenden tilbage mod Ige-

skov. De fjendtlige Afdelinger, der søgte at undkomme over Badestedet, sandt saaledes allerede dette besat, og bleve efter en fortvivlet Modstand nedhuggede eller tagne tilfange; kun Enkelte lykkedes det at naae den anden Bred. Nogle Ammunitionens- og Bagagevoagne samt endeel Heste faldt i vore Hænder. Den 4de Reservebataillon med et halvt Batteri og noget Cavalleri besatte nu Dvergangsstederne ved Nandsfjorden og observerede Kysten fra Treldeas til Veilby.

Treddestov var imidlertid assøgt af 3 Compagnier af den 9de Liniebataillon, der intet Fjendtligt havde truffet.

Efterat Avantgarden havde slaact Fjenden paa Flugt, trængte især den 3die Forstærkningsbataillon og det 1ste Forstærkningsjægercorps, understøttede af mindre Afdelinger af den 1ste og 2den Lette Bataillon og det 2det Jægercorps, raskt frem i Retningen mod Igum og Veilby. Det 1ste Forstærkningsjægercorps, der i Nærheden af Veilby blev forstærket med en dertil detascheret Afdeling af den 4de Reservebataillon, opnaaede ved en hurtig Marsch at besatte Terrainet sydfor Byen saa tidligt, at det lykkedes at affikere en Deel af Fjendens venstre Fløi. Der gjordes mange Fanger og et betydeligt Bytte af Waaben, Heste, Voiturer, o. s. v. Dgsaa 4 fuldstændigt bespændte Feltkanoner, med Officerer og Mandskab, toges, ved hvilken Leilighed især Capitain Falckenberg af det 1ste Forstærkningsjægercorps viste sig virksom. Den 3die Forstærkningsbataillon havde efter kort Kamp fordrevet Fjenden fra Igum, og fortsatte nu Forfølgelsen mod Stallerup og Stedgaard. Ved Igum forenede Bataillonen sig med 3die Liniebataillon og en Afdeling af 2det Jægercorps; Stallerup By besattes efter en ubetydelig Modstand, og Forfølgelsen fortsattes mod Bredstrup. Paa Veien fra Heisetro til denne By havde Fjenden opført nogle Kanoner, der aabnede en levende Granatild mod vore Tropper, men ved et Flaueangreb af 3die Forstærkningsbataillons Skytter og en Afdeling af 3die Liniebataillon bleve fordrevne. Efter en levende Tirailleurføgtning

kaftedes Fjenden derpaa ud af Byen og over Desfileet. Ogsaa her toges flere Fanger.

Den Deel af den 5te Brigade, der imidlertid var rykket frem mod Bredstrup, indtog her en Vivouaustilling og overtog tillige Passets Besættelse; hvorimod Avantgarden indtog en Stilling langs Elbodalen mellem Bredstrup og Kongsted mod Havreballegaard, hvilket sidstnævnte Pas var besat af den 3die Brigade. Ved Kongsted sandt Batteriet Wegner Leilighed til at beskyde et fjendtligt 12pd. Batteri, der var placeret vestfor Passet; det fjendtlige Batteri trak sig tilbage, og Batteriet Wegner rettede nu en virksom Ild mod de fjendtlige Colonner, der hiinsides Passet retirerede mod Tolstrup, og derfra i nordlig Retning.

Begge Cavaleridivisioner under Oberst v. Juel fulgte Avantgarden og deltog i dennes forffjellige Bevægelser. Escadronen Kriger blev afgiven til Beskæftning for Batteriet Wegner; de 3 andre Escadroner toge en Stilling ved Stallerup mellem 3die og 5te Brigade. Den 1ste Division beordredes derpaa frem mod Stoustrup og understøttede, som ovenfor omtalt, det modige Angreb paa Fjendens Reservepark ved Heisekro. Escadronen Kriger detacheredes til Bredstrup, og Escadronen Vygen sendtes henimod Randsøfford for at observere Dvergangsstederne.

Kl. 11 Formiddag stode Afdelingerne i de sidstommeldte Stillinger. Foretagendet var bleven kronet med fuldstændigt Held; Balpladsen var vor, Fjenden efter et betydeligt Nederlag drev en paa Flugt. Den Deel af den fjendtlige Styrke, som endnu var nogenlunde samlet, gik mod Veile, medens aldeles opløste Skarer flygtebe mod Kolding. Nogle hiinsides Passene ved Havreballe, Bredstrup og Randsøfford efterladte fjendtlige Arrieregarder forsvandt ogsaa snart.

Kl. 6 Aften beordredes Cavaleriet til at afløse Infanteriet ved Desfileerne og at besætte Passene mellem Gudso og Randsøfforden, og Avantgarden, samt 3die og 5te Brigade, beordredes derpaa tilbage til Fæstningen.

Den 4de Brigade afmarscherede mod Stoustrup,

hvor 5te Reservebataillon tog en Stilling, medens 11te Liniebataillon besatte Errisø, og den 6te Liniebataillon Juglesang, som Reserve. Den 6te Reservebataillon rykkede ud i Slugten, nordvest for Dverboommelsen, for at overtage Forpoststjencsten.

I Dverreensstemmelse med Dispositionen bleve de befalede Landgangsdemonstrationer udførte til bestemt Tid.

Den ene Flotille, under Kapitain Krenschells Commando, bestod af Dampstibet Agir, 4 Kanonbaade og 18 Seil- og Transportfartøier; den havde et Commando af 2den Forstærkningsbataillon under Lieutenant v. Kühle og et Ingenieurcommando under Lieutenant v. Nielsen, ombord. Om Morgenen Kl. 1 gik Flotillen fra Ankerpladsen ved Hindsgavl ud mod øst for Skjærbel beliggende Teglværk, og gjorde her i Dagbrætningen en Landgangsdemonstration. De fjendtlige, der viste sig, bleve af Kanonbaadene beskudte og fordrevne. Derefter foretoges en lignende Demonstration noget mere østlig, og da Fjenden havde trukket sig tilbage, gik det ombord værende Commando af 2den Forstærkningsbataillon i Land og besatte Snoghøi.

Den anden Flotille, under Capitainlieutenant Murwolls Commando, bestod af 4 Dampstibe samt 2 Kanonchalupper og 4 Transportfartøier, der havde et Commando af 2den Forstærkningsbataillon, under Lieutenant v. Piehl ombord. Henimod Kl. 1 viste Flotillen sig ved Treldeas, og da det bragtes i Erfarining at Treldeas ei var besat af Fjenden, bleve Randonchalupperne henlagte i Mundingen af Randsøfford for at beherske det yderste Badested. Da senere nogle fjendtlige Infanteri- og Cavaleriafdelinger vilde passere Badestedet, bleve de med god Virkning beskudte af Randonchalupperne og ligeledes bleve 2 fjendtlige Kanoner, der fra en Mark nordfor Fjorden aabnede deres Ild mod Chalupperne, tvungne til en hastig Retraite. Chalupperne bleve Dagen over paa deres Station, for at observere Badestedet.

Begge disse vel udførte Demonstrationer have

uden Tvivl ved at decontenancere og vildelede Fjenden, bidraget til Dagens heldige Udfald.

Fæstningens Artilleri kunde, paa Grund af den usikre Belysning, ikke tage nogen synderlig Deel i Hovekampen.

Da Avantgarden havde begyndt Deboucheringen, kastede Fjenden nogle Bomber mod Kongens Bastion, hvoraf nogle faldt i Nærheden af Avantgardens anden Træfning, uden dog at aurette nogen Skade. Senere begyndte de fjendtlige Batterier paa begge Sider af Koldingveien og tilvensire af Teglværket, at beskyde Fæstningens vestlige Bastioner, som besvarede Fjden. Men efterhaanden som de fjendtlige Batterier faldt i vore Hænder, ophørte denne Artillerikamp.

De Avantgarden og den 5te Brigade tildeelte Demoleringscommandoer, bestaaende af Ingenieurtropper, samt nogle Artillerister og en Afdeling Infanteri, resp. under Befaling af Ingenieurcapitainerne v. Arnsholtz og v. Linde, udserte deres Hverv med megen Iver og Raffhed. Trængende frem med Stormcolonnerne paabegyndte de Demoleringen saasnart de fjendtlige Værker vare tagne, og forsatte Arbeidet med roesværdig Ufortrødenhed. Allerede den 6te Juli om Aftenen vare næsten alle fjendtlige Værker slojede, og det deri foresundne Styks m. v. indbragt til Fæstningen.

Flere fjendtlige Kanoner bleve fornaglede medens Fægtningen var staaende og Udfaldet endnu ei kunde anses sikkert.

De tre fjendtlige Hytteleire, resp. ved Erritsø, vestfor Dversvømmelsen og ved Christneberg, bleve stukne i Brand.

Saaledes var efter 10 Timers heftig Kamp vundet en fuldstændig Seir. Beleirningen var hævet; Beleiringshæren sprængt og forjaget; alle de Værker, hvorpaa Fjenden næsten i 2 Maaneder havde arbeidet, vare tilintetgjorte; Beleiringsstykket og meget betydelige Krigsforraad erobrede.

En fortsat Forfølgelse af Fjenden vilde under gunstige Omstændigheder kunne have ført til endnu større Resultater, maaffee til den fjendtlige Hærs fuldkomne Tilintetgjørelse. Men der var ingen Sikkerhed for, at ikke Tropper sydfra vare i Marsch imod Nord, eller at Tropper nordfra vare sendte til Beile, der allerede i Forveien var besat af nogle Batailloner. — Af vore Tropper vare en stor Deel udmattede og den forholdsvis ringe Styrke, der kunde have været anvendt til Forfølgelsen, vilde da snart have stødt paa en overlegen af friske Tropper bestaaende Fjende med et langt stærkere Cavallerie. Det blev derfor besluttet at indstrænke sig til Besættelsen af Affnittet og Bevogtelsen af Passene.

De erobrede Trophæer og det tagne Bytte bestaae i det Væsentlige af:

- 5 Stkr. Feldstyks (4—6pundige, 1—12pundig).
- 6 — 168pundige Morterer.
- 2 — 24pundige Haandmorterer,
- 18 — deels 84pundige, deels 24pundige Bomber og Granatkanoner.

Talt 31 Stkr. Styks, endvidere: 29 Affuitager, c. 6000 Stkr. Bomber, Granater og Kanonkugler, 86 Voiturer, c. 2500 Geværer, en Mængde andre Vaaben, endel Rides og Trækheste, betydelige Forraad af Krudt, Infanteriammunition, Proviant, Lazarethrequisiter o. s. v.

Af Fanger faldt i vore Hænder: Ufsarede: 30 Officerer, 8 Læger, 1626 Underofficerer og Menige.

Saarede: 11 Officerer, 1 Læge, 284 Underofficerer og Menige.

Talt: 41 Officerer, 9 Læger, 1910 Underofficerer og Menige.

Paa Baldbladsen fandtes af fjendtlige Døde: 5 Officerer, 197 Underofficerer og Menige.

Antallet af de Døde og Saarede, Fjenden paa sin Retraite førte med sig, kan lavt regnet anslaaes til 40 Officerer og 1000 Underofficerer og Menige, saa at Fjendens Tab i det Hele beløber sig til over

80 Officerer og 3000 Underofficerer og Menige, eller over  $\frac{1}{2}$  af den hele Styrke.

Den hele Styrke af Officerer, Underofficerer og Menige, der deeltog i Udsaldet, beløb sig til 19,404 Hoveder, deri indbefattet Reservens (3208 Hoveder), der for største Delen slet ikke anvendtes i Kampen.

Bort Tab beløber sig i Alt til 258 Døde og 1639 Saarede og Savnede, deriblandt 25 døde og 50 saarede Officerer. Circa 30 Underofficerer og Menige, der ved Stormen paa Forskandsningerne vare trængte for langt frem, bleve affkaarne og fangne.

Iblandt de Tappre, der paa denne Dag fandt Heltedøden, nævner General v. Bülow foruden Generalmajor v. Nye og Oberstlieutenant v. Kæsemødel, Capitainerne v. Fugl, v. Weldingh og v. Bengen, Lieutenanterne v. Moldrup, v. Sehested, v. Duse (Svensk), v. Flor, v. Buch, J. D. v. Peterfen, v. Eichmüller, v. Ussing, v. Lorenzen, v. Skeel, v. Jbsen, v. Hyrup, v. Rosenstand-Goisse, v. Ursin, A. v. Lorenzen, A. v. Larsen, v. Ravn, v. Møller, N. v. Cassen og N. v. Schouw, samt Underlæge Blichfeldt. Af de Saarede, der senere ere døde, nævnes Major v. Krabbe, Capt. v. Schwarz, Lieutenanterne v. Cederstrøm, v. Lagerbjelle (Svensk), v. Tronier, v. Holst og L. C. v. Grüner, der alle have vist udmærket Bravour.

Den Mand, der paa denne Dag besjælede Armeen, kunde ikke tænkes fortrinligere. Alle vare gienemtrængte af Formaalets Vigtighed, af Beslutningen at naae det fastsatte Maal. Dagen var riig paa Bevise paa Heltmod, Tapperhed og Dødsforagt; Enhver gjorde sin Pligt i Ordets videste Betydning. Særligen fremhæves den Kædhe og Besindighed, hvormed samtlige Brigadecommandeurer ledede Kampen.

Den Tapperhed og Udholdenhed, Infanteriet har vist, ligger klart for Dagen; Alle Afdelinger have udmærket sig ved det berømmeligste Forhold og have gjort sig værdige til Kongens og Fædrelandets Tak. Med særdeles Høds nævner General Bülow den 1ste Lette Bataillon, der ikke alene viste overordentlig Tap-

perhed, men tillige vedligeholdt den bedste Orden under hele Kampen. Artilleriet, Ingenieurtropperne, Espingolerne og Cavalleriet have udmærket sig ved Tapperhed, Ufortrodenhed og Lyst til Engagement, og med Iver benyttet enhver Leilighed til at bidrage til Dagens heldige Udsald.

Vore tappre svenske og norske Baabenbrødre have ogsaa ved Fredericia med udmærket Bravour kæmpet i den danske Armees Rækker.

General Bülow fremhæver den høimodige Mildhed og Staaansel mod den overvundne Fjende, vore Soldater have lagt for Dagen, og som var desto mere prisværdig, som Insurgenterne, navnlig i Forskandsningerne, forsvarede sig til det Yderste, og nogle af dem, efter at have forlangt Pardon, benyttede sig af vore Soldaters Godtroenhed til paa en forræderisk Maade at fornye Kampen.

Avantgardens Commandeur Generalmajor de Meza omtaler med særdeles Berømmelse den 6te Brigade under Oberst v. Ræder, og navnlig Bataillonscommandeurerne v. Walther, v. Hindenburg, v. Branner, v. Gerlach, og v. Schepelern, ligeledes Batteriet Wesener og Espingolbatteriet under Major v. Meinde, saavel som Batteriet Marcusen, der, skøndt attachedet til den 5te Brigade, under Capitain v. Raasloff bidrog til Avantgardens hurtige Fremrykning. Endvidere fremhæves Capitain v. Schønningss (den lette Bataillon) overordentlige Bravour og Ingenieurbetalementet under Capt. v. Arnholz, der med Uforsagthed og Conduite udførte sit Hverv. Endelig nævnes den udmærkede Assistance, Flansecorpsets Souschef Major v. Wörishoffer og Lieutenant v. Lund, Adjutant hos General v. Bülow, men den Dag attachederet til Avantgarden, ved deres utrættelige Activitet og intelligente Bink have ydet.

Den 6te Brigades Commandeur, Oberst Ræder, fremhæver samtligen Brigaden underlagte Batailloner og deres Commandeurer.

Den 3die Brigade (Generalm. Schleppegrell), berømmer især Stabschefen, Capitain v. Neergaards

Iver og Duelighed, ligeledes Capitain Magens af 3die Jægercorps, Lieutn. Thorfeldin af samme Corps, Lieutn. M. Petersen af 2den Forskærknings-Jægercorps og Friwillig Skarpskytte Jagtjunker Brun, tjenstgjørende ved 3die Jægercorps.

Den Ate Brigade (Generalm. Moltke), omtaler med Berømmelse den Iver og Næsthed, hvormed alle, Officerer og Menige, bidroge til denne Dags Hæder; især fremhæves den 8de Liniebataillon og dens Commandeur Major v. Lemmich.

Den 5te Brigade (Oberstl. v. Irmingen) udhæver især det Mod og den Dygtighed Majorerne v. Bonnez, v. Thrane og v. Bogt have lagt for Dagen. I den afdøde Major v. Krabbe beklager Brigaden Tabet af en dygtig og tapper Bataillonscommandeur.

Oberst v. Juel fremhæver den gode Holdning, Cavalleriet har udviist.

Endeligen omtaler General v. Bülow det roeseværdige Forhold, alle til hans Stab attacherede Officerer have viist, fremfor alle Oberst Flensborg, Armecorpsets Stabschef, der med sjelden Dygtighed og utrættelig Virksomhed har opfyldt alle med hans vigtige Post forbundne Pligter og erhvervet sig sande Fortjenester af Armeen og Fædrelandet. — Ligeledes nævnes Souschefen Capt. v. Kauffmann, der har beklædt sin Post med Udmærkelse og ved enhver Leilighed har viist sig som en særdeles tapper og kundskabsrig Officer.

Ogsaa Stabens øvrige Officerer, navnlig Capt. v. Bülow, Ritmester v. Buchwald, Premierl. v. Baupell samt Ordonnanssofficeren Lieutn. Grev Neventlow anbefales for den Iver og Duelighed, de have viist ved Bureauforeretningerne, som for den Bravour og Conduite, de have lagt for Dagen under Træfningen.

Paa denne Dag, hvor Enhver har opfyldt sin Pligt i videste Maal, og saa Mange have udmærket sig ved helttemodig Uforsagthed og høit Dødsforagt, er det vanskeligt at fremhæve nogen Enkelt, saameget mere, som de forskellige Afdelinger ved Indberetningen om dem, der især have viist Tapperhed, have fulgt

forskjellige Grundsætninger. Naar her derfor forelobigen blot fremhæves nogle Enkelte, der fortrinligen have lagt Mod og Conduite for Dagen, saa er dermed ikke tilkjendegivet, at ikke mange Andre ligesaavel ere værdige til en saadan Paastjønneelse.

Undercorporal M. P. Lyngby og Menig Nr. 109 A. D. Slagstrup af 1ste lette Bat. 3 Comp. trængte med Bajonetten ind paa 4 Fjendtlige og tvang disse til at straffe Gevær.

Sergeant Sonnerup og de Menige H. A. Duffeld, A. D. Nye, Obnd., og N. J. Uggerløse, af samme Bataillon, 3die C., deltog under Lieutenant v. Jæger virksomt til at tage 160 Fanger.

Capt. v. Schöning af 2den lette Bat. var ved Stormen paa en Redoute den Første i Graven, men ogsaa den Sidste der forlod denne, da Stormen maatte opgives.

Premierl. v. Kaas af 7de Linieb. var under Bestormingen 2 Gange den første paa Brystværnet.

Overjæger Roeskilde af 3die Jægerc. 4 C., tog ved Angrebet paa Batteriet ved Stoustrup 1 Officer, 3 Underofficerer og 21 Mand tilfange.

Menig Nr. 67 G. E. Øfford og Nr. 237 Chr. H. Fjeldsted af 3die Forsk. Battl., Ate C., bleve begge saarede, men afføde ikke fra Kampen førend Bataillonens kom tilbage til Fæstningen.

Overlægerne Baumann og Gottschalk, af hvilke den Sidste var i meget lidende Tilstand, fulgte Tropperne under den heftigste Kugleregn og de største Ansirengelser, og udsørte deres hæderlige Kalb saavel imod Ben som Fjende med største Iver.

